

גיליון מספר 22 – מאי 2013

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית!

הפעם: על מילות השלילה: לא, אל, אין

לא משמשת לשלילת פועל בזמן עבר ועתיד, לשלילת תואר ולשלילת שם

דוגמות:

- שלילה של פועל: וְאֲנִי לֹא אָחוּס עַל-נִינּוּהָ הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשְׁבָה הַרְבֵּה מִשְׁתִּים-עֶשְׂרֵה רַבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא-יָדַע בֵּין-יָמֵינוּ לְשִׁמְאֵלוֹ וּבְהִמָּה רַבָּה (יונה ד, י"א)
- שלילה של שם תואר: עַם נָבֵל וְלֹא חָכָם (דברים ל"ב, ו)
- שלילה של תואר הפועל: לֹא-טוֹב הָיִוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ (בראשית ב, י"ח)
- שלילה של שם עצם: לֹא דְבָרִים וְלֹא יַעַר (סוטה מ"ז, ע"א)

אל משמשת לשלילת ציווי [צורת הפועל מופיעה בעתיד] ולשלילת שם

דוגמות:

- שלילה של פועל: אַל-יִתְהַלֵּל חֲגֵר כְּמִפְתָּח (מלכים א, כ, י"א)
- אל תרצה את חברך בשעת כעסו (אבות ד, י"ח)
- שלילה של שם: אַל-בְּאֶפֶד, פֶּן-תִּמְעַטְנִי (ירמיה י, כ"ד)

אין משמשת לשלילה של שמות תואר, פעלים בצורת ההווה וצורות מקור בהוראת

אסור

דוגמות:

- שלילה של שם תואר: אֵין חָכָם כְּבַעַל הַנְּסִיוֹן (עקידה, שער י"ד)
- שלילה של פועל בהווה: הַדּוֹב אֵינוֹ אוֹהֵב אִמְבִּטוּת כֹּאֵלָה (ילן-שטקליס, הדוב)
- שלילה של צורת מקור: אֵין לַחְצוֹת אֵת הַכְּבִישׁ... לַעוֹלָם אֵין לַדַּעַת

¹ ד"ר עדית שר - מרכזת, זהבה קב-ונקי, אוסנת שריג

מרים ילן-שטקליס שוררה במילות השלילה

אל

יש מלים כל-כך טובות:

יום הַלֵּדָת... סוס... או שוט...

וְיִשְׁנֶן רְעוֹת מְאֹד,

לְמַשָּׁל לִישׁוֹן, לְלַמֵּד...

אֵד מְלָה אַחַת קְצָרָה,

אֵין בָּהּ טוֹב וְאֵין בָּהּ רָע,

הַמְלָה הַזֹּאת הִיא אֵל,

לֹא תִרְגֹּשׁ בָּהּ כָּלֵל וְכָלֵל –

הִיא רָעָה מִן הַרְעוֹת,

הִיא גְרוּעָה בֵּין הַגְרוּעוֹת!

אֵל תִּשְׁאַל יוֹתֵר מִדִּי,

אֵין עֲכָשִׁיו לְאַבָּא פְּנֵאִי!

אֵל תִּרְוֹץ אֵל הַבְּאָר!

אֵל תִּקְפֹּץ מֵעַל גְּדֵר!

אֵל תִּכֶּה אֶת אַחֻוֹתֶיךָ –

הִיא קִטְנָה, קִטְנָה מִמֶּדֶד!

אֵל, וְאֵל, וְאֵל, וְאֵל!

מִי הַמְצִיא אוֹתְךָ בְּכָלֵל?